

Därför flyr tibetanska barn från Tibet

TEXT: KRISTINA BORGSTRAND * FOTO: LISA JANSSON

PÅ GRUND AV den svåra situationen för tibetanerna i Tibet väljer många barn att fly över de kalla bergen i Himalaya. Flykten slutar inte alltid lyckligt, vissa barn är inte starka nog att överleva flykten, många dör av köld och utmattning. Jonathan Green, en amerikansk journalist, skriver i sin bok *Murder in the high Himalayas*, att förutom farorna från laviner och vilda djur som finns i de iskalla bergen, så måste barnen se upp för "Chinese soldiers who have standing orders to shoot Tibetans escaping...". Jonathan Greens bok är den sanna berättelsen om den 16 åriga nunnan Kelsang Namtso som sköts till döds i den vita snön av kinesisk militär i Ngagpa-passet. Döds-skjutningen mot en stor grupp varav majoriteten var barn, bevittnades och filmades av europeiska bergsklättrare den 30 september 2006. Från filmen, som finns tillgänglig på Youtube, framgår att fler barn kunnat blivit nedskjutna. Det märkliga, utöver detta kriminella agerande, är att Kina signerade Barnkonventionen 29 augusti 1990 och Kina ratificerade den den 2 mars 1992. Kinas explicita mål med att ratificera Barnkonventionen citeras följande:

Ideals Considering that the Child should be fully prepared to live an individual life in society, and brought up in the spirit of the ideals proclaimed in the Charter of the UN, and in particular in the spirit of peace, dignity, tolerance, freedom, equality and solidarity.

BARNKONVENTIONEN är den enda konvention som nästan alla stater har ratificerat, förutom USA och Somalia. Konventionen är utarbetad för att lyfta fram barns rättigheter utifrån fyra grundprinciper. Dessa är artikel 2 som innehåller principen om barnets rätt att inte diskrimineras, artikel 3 som innehåller principen om barnets bästa i främsta rummet, artikel 6 med principen om barnets rätt till liv och utveckling och artikel 12 med principen om barnets rätt att få uttrycka sina åsikter. Artikel 28–29 tar upp barnets rätt till utbildning och dess syfte. Artikel 29, punkt 1 lyder:

1. Konventionsstaterna är överens om att barnets utbildning skall syfta till att
  - a) utveckla barnets fulla möjligheter ifråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga;
  - b) utveckla respekt för de mänskliga

rättigheterna och grundläggande friheterna samt för de principer som uppställts i Förenta Nationernas stadga;

c) utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden, för vistelselandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen;

d) förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar;

e) utveckla respekt för närmiljön.

DE "IDEALS" Kina valt att skriva in i deras mål att ratificera barnkonventionen är alltså hämtade från direkt från artikel 29.1 d med substantiven "fritt samhälle, förståelse, fred, tolerans, vänskap, frihet för urbefolkningar".

Kina verkar bryta mot minst en tredjedel av konventionen. Den kinesiska ledningens stående order att skjuta mot flyktingar, oavsett barn är synnerligen ett agerande som står i extrem ytterlighet till det ansvar som följer den ratificering de förbundet sig med. Tibetanerna är redan etniskt diskriminerade i och med den omfattande inflyttningen av kineser. Det blir än värre om den nya föreslagna lagstiftningen, att all undervisning med vissa undantag ska endast ske på kinesiska från 2015, kommer träda ikraft.

Barnkonventionens fyra grundprinciper om icke-diskriminering, barnets bästa, barnets rätt till liv och utveckling och bar-

nets rätt att få uttrycka sina rättigheter verkar inte vara viktiga ledord för Kinas ledning. Kina gör ingen hemlighet av att visa att deras ändamål är att utsätta tibetanska barn för diskriminering och förtryck. Barnets bästa menar man från kinesiskt håll tas om hand om utifrån den kinesiska nationens bästa. Den kinesiska logiken verkar vara att man stärker barnets bästa genom att man utplånar alla olikheter, så att alla i Kina får en snarlik identitet. Men den logiken motsätter sig ju anledningen till att Kina ratificerade barnkonventionen. Kanske försvarar sig Kina och refererar till en nationell kinesiska lag, som tydligen verkar inkludera en princip som gäller "all aktivitet som kan destabilisera moderlandets natur anses kriminell", och det är kanske med hänvisning till den lagstiftningen, som Kina ger order att skjuta på flyende barn i Himalaya. Barnens flykt från Tibet tolkas alltså utgöra ett hot mot den framtida stabiliteten i Kina.

Den omfattande bristen på frihet är anledningen till att föräldrar väljer att skicka sina barn på den farliga resen över de iskalla bergen till Dharamsala. Ett liv i Tibet med diskriminering och förtryck, men stanna med sin familj, sitt ursprung och identitet. Eller ge sig av med hopp om ett liv i frihet, men med förlusten av att leva med sin familj och sitt land. Inget alternativ är ett bra alternativ utifrån barnets bästa. Att växa upp med grundläggande rättigheter med sina föräldrar är det centrala för varje barn, det är omöjligt att förstå vilken uppoffring dessa barn och dessa familjer gör för hoppet om frihet. *